

ทำไมสังคมไทย ต้อง #ชัวร์ก่อนแชร์

พีรพล อนุตรโสทธิ | ศูนย์ชัวร์ก่อนแชร์ สำนักข่าวไทย อสมท | www.ชัวร์ก่อนแชร์.com | Facebook : ชัวร์ก่อนแชร์ | Twitter : @SureAndShare

...เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้า แต่กว่าคนที่ได้เข้าถึงปรับตัวไม่เท่ากัน...

กรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงของ Facebook ภาพจาก Instagram ถูกโพสต์มากที่สุดในโลกจากห้างในประเทศไทย Twitter จุดกระแสการติดตามข่าวสาร 24 ชั่วโมง ในขณะที่ความสะดวกในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเริ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เน็ตบ้านเร็วขึ้น เน็ตมือถือก้าวสู่ 3G และ 4G ด้วยเวลาราวกับชั่วพริบตา

ปัจจัยเหล่านี้ทำให้คนไทย “เกิดใหม่” ในโลกออนไลน์กันจำนวนมาก โดยเฉพาะคนที่ไม่เคยเข้าถึงคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาก่อน

ถ้าจำกันได้ คำแนะนำสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะซื้อคอมพิวเตอร์ให้เด็กใช้ มีข้อกำหนดจำกัดไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นจะจับคอมพิวเตอร์ได้ตอนกี่ขวบ จะยอมให้ต่อเน็ตได้ตอนกี่ขวบ หรือถ้าจะซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้าน จะต้องตั้งหน้าจ่อออกมาจากผนัง เพื่อให้ผู้ใหญ่ได้สอดส่องว่าเด็กกำลังทำอะไร

แต่ปัจจุบัน อุปกรณ์พกพาจอสัมผัสใช้ง่าย และอินเทอร์เน็ตไร้สายความเร็วสูง ซึ่งมีพลังงานภาพรุนแรงยิ่งกว่าคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในอดีตได้เข้ามาสู่มือประชาชนส่วนใหญ่ ในราคาที่ถูกลงมาก ๆ แต่ทว่าปราศจากคำแนะนำใด ๆ

โดยเฉพาะเราพบเห็นกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส ใช้งานอุปกรณ์ไอเทคเหล่านี้ตามลำพัง และส่วนใหญ่คือคนที่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาก่อนเลยในชีวิต เท่ากับว่ามีคนจำนวนมากเข้าสู่โลกออนไลน์ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และขาดภูมิคุ้มกันทางดิจิทัล

ไม่รู้ว่ ข้อความยาว ๆ นั้นสร้างเสริมเติมแต่งกันได้ง่าย ๆ
ไม่รู้ว่ เว็บไซต์สวย ๆ นั้นสร้างง่าย และไม่จำเป็นต้องเชื่อถือเสมอไป

ไม่รู้ว่ ภาพและวิดีโอ ที่ส่งกันนั้นสามารถตกแต่งให้เกินความจริงได้ไม่ยาก

ไม่รู้ว่ สิ่งที่ส่งต่อ ๆ กันมานั้น ส่วนใหญ่ทั้งเก่าและไม่จริง
ไม่รู้ว่ ... ฯลฯ

การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทางดิจิทัล ก็ไม่ต่างจากเด็กแบเบาะที่เพิ่งลืมตาโลก ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอายุเท่าใดก็ตาม ถ้าเพิ่งเข้าสู่โลกออนไลน์ ถือว่าเด็กเหมือนกันทั้งสิ้น

เหมือนกับเหตุการณ์ที่คนเป็นโรคติดต่อ แต่ไม่รู้ว่ตัวเองเป็น แล้วก็แพร่เชื้อต่อไปท่ามกลางสังคมที่ไร้ภูมิคุ้มกัน คงไม่ต้องบรรยายว่า การแพร่ระบาดจะรวดเร็วรุนแรงแค่ไหน

“สังคมที่เชื่อง่ายไม่ตรวจสอบ” จึงเกิดขึ้นท่ามกลางความทันสมัยก้าวล้ำ นอกจากได้รับผลเสียจากคนที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ด้วยกันแล้ว ยังกลายเป็นจุดอ่อนขนาดใหญ่ที่ทำให้คนเหล่านี้ตก

เป็นเหยื่อของเหล่าวายร้าย อาชญากร นักธุรกิจ นักต้มตุ๋น นักป่วน ฯลฯ ที่แค่เพียงทำสิ่งหรือสื่อที่ “ถูกจุด” ก็สามารถสร้างกระแส สร้างความเชื่อ และสร้างรายได้อย่างมากมาย

ไม่ต่างอะไรกับความสำเร็จของธุรกิจออนไลน์ยุค 4.0 ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นตัวเร่งความสำเร็จ หากแต่ในกรณีนี้ เป็นความสำเร็จบนการหลอกลวงและความเท็จ

สถานการณ์เช่นนี้จึงน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งและทำให้ สำนักข่าวไทย อสมท ริเริ่มรายการ “ชัวร์ก่อนแชร์” ขึ้นเพื่อตรวจสอบความจริงเรื่องที่แชร์กันบนโซเชียล นับตั้งแต่เดือนมีนาคม 2558 ซึ่งต่อมาได้ขยายจากรายการที่ออกอากาศรายสัปดาห์เป็นรายวัน และ ขยายอาณาเขตสื่อจากโทรทัศน์ สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดีย เพื่อนำข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบแล้วไปถึงกลุ่มคนให้มากที่สุด

หลายคนบอกว่าการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดของเรื่องเท็จที่ส่งต่อกัน ก็คือ หยุดการแชร์ต่อทุกสิ่ง เพราะไหน ๆ ก็เห็นว่าเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ไม่จริงอยู่แล้ว แต่ที่จริงแล้วปัญหาไม่ใช่การแชร์ต่อ แต่คือการแชร์ต่อ อี้อันที่ไม่ว่าจริงหรือไม่ และ ไม่ได้ตระหนักในผลเสียของข้อมูลเหล่านั้น

ความตกใจ-ความห่วงใย คนรอบข้าง ทำให้คนไทยจำนวนมากที่มีความหวังดีและมีน้ำใจ ตกเป็นเหยื่อข้อความเตือนภัย หรือ คำแนะนำต่าง ๆ ที่ส่งต่อกันมา โดยที่ไม่รู้ว่าเป็นเรื่องที่ไม่จริง หรือบางกรณีก็อันตรายกับผู้อื่นมากกว่าการที่เราไม่ต้องแนะนำอะไรเลย **ข่าวเท็จข่าวปลอมที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ** อาจจะมีมุ่งไปในแนวทางการเมือง สาดโคลนใส่ร้ายป้ายสี หรือทำให้เข้าใจผิดในเรื่องแปลก ๆ เหลือเชื่อ แต่สำหรับคนไทย ข้อมูลที่ส่งต่อกันบนโลกออนไลน์นั้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสุขภาพ ซึ่งถือว่าอันตรายยิ่งกว่า เพราะระดับความเสียหายสูงสุดของการผู้ได้รับผลกระทบจากการแชร์ต่อข้อมูลผิดคือ “ชีวิต” ของผู้รับข้อมูลเหล่านั้น

“ชัวร์ก่อนแชร์” พบว่า

- เรื่องที่แชร์กันบนโซเชียล ส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 80 ทั้งเก่าและไม่จริง และส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 80 เป็นเรื่อง สุขภาพ
- เรื่องสุขภาพที่แชร์กันมากที่สุด เกี่ยวข้องกับ “คำเตือน” และ “คำแนะนำ”
- ห้ามกิน ห้ามทำ แล้วจะเป็นโรคร้าย หรือให้หามกิน ให้ลองทำดู แล้วจะหายจากโรค
- โรคที่เป็นเป้าหมายการแชร์ต่อมากที่สุด คือ มะเร็ง เบาหวาน ความดันโลหิต และไตวายเรื้อรัง

- หลายเรื่องที่แชร์กัน แอบอ้างสรรพคุณของ “สมุนไพร” และ “อาหาร” โดยบิดเบือน 1) ความเข้าใจ 2) ประโยชน์ 3) ครอบคลุมความคิด และ 4) ความคาดหวัง
- และเป้าหมายของเรื่องเท็จจำนวนมาก บรรจบลงตรง การขายสินค้า

จากสถานการณ์ข้างต้น ประชาชนผู้เข้าถึงข่าวสาร และผู้ที่กำลังจะเปิดรับการเชื่อมต่อเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องตื่นตัวและเรียนรู้ และผู้ที่มีความรู้แล้ว ควรจะถ่ายทอดหลักการต่อไปยังผู้อื่น

หน้าที่ของการสื่อสารเพื่อยกระดับ “ภูมิคุ้มกันทางข้อมูลข่าวสาร” จึงไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่คือทุกคนและทุกฝ่าย และต้องเริ่มทันที อย่างน้อยก็ให้เร็วเท่าทัน รับมือด้วยอาวุธทางสารสนเทศที่อานุภาพเท่าเทียมกัน

